

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Кафедра менеджменту і адміністрування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Перший проректор
Р. ШЕЛУДЬКО**

31 02 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 051 «Економіка»

Освітня (освітньо-професійна) програма 051 «Економіка»

Факультет – обліку і фінансів

Харків – 2020

Робоча програма дисципліни "Інноваційний розвиток підприємства" для здобувачів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» 051 «Економіка» освітньо-професійної програми 051 «Економіка»

«26» серпня 2020 р. 18 с.

Розробник: **Шиян Наталія Іванівна**, доцент кафедри менеджменту і адміністрування, кандидат економічних наук, доцент.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри менеджменту і адміністрування.

Протокол від " 26 " серпня 2020 р. № 1.

Завідувач кафедри менеджменту і адміністрування,
професор

" 26 " 08 2020 року

О.І. Гуторов

Схвалено навчально-методичною комісією факультету менеджменту і економіки.

Протокол від « 26 » серпня 2020 р. № 2

Голова навчально-методичної комісії
факультету менеджменту і економіки,
с.е.н., доцент

Ю.Л. Філімонов

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність – <u>051 «Економіка»</u>	Рік підготовки:	
містових модулів – 1		2-й	–
загальна кількість годин – 20		3-й	–
		Лекції	
вживаних годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи обуювача – 7,6	Освітній рівень – другий (магістерський)	18 год.	–
		Практичні, семінарські	
		18 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		84 год.	–
	Вид контролю: екзамен		

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Інноваційний розвиток підприємства» – формування у здобувачів знань та вмінь щодо забезпечення інноваційного розвитку економічних систем, оцінювання їхнього інноваційного потенціалу, обґрунтування реалізації ефективних управлінських рішень з розвитку економіки на інноваційних засадах.

Навчальний курс охоплює основні питання управління інноваційною діяльністю підприємства. Він містить теоретичну базу управління інноваціями, сутність, мету й функції інноваційного розвитку підприємства, його методологічні системи та методичний інструментарій.

Завдання дисципліни:

- визначення сутності інновацій, їх зв'язку із циклічністю економічного розвитку;
- ознайомлення із поняттями «інноваційний процес», «управління інноваціями», «інноваційний потенціал»;
- розгляд підходів до оцінки ефективності інноваційних проектів;
- ознайомлення із національними інноваційними системами країн світу і України, із їх структурою;
- визначення складових інноваційної інфраструктури, її важливості для активізації інноваційного розвитку підприємств;
- розгляд інструментів державного впливу на ступінь інноваційного розвитку підприємств;
- визначення інноваційного потенціалу підприємств;
- ознайомлення із ризиками в інноваційній діяльності підприємств та шляхами їх зменшення;
- вивчення нормативно-правових актів з питань охорони прав інтелектуальної власності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні:

знати:

- сучасні організаційні форми здійснення інноваційної діяльності, її основні етапи та принципи ефективної взаємодії учасників;
- методичні положення та інструментарій оцінювання інноваційного розвитку національних економік;
- світовий досвід державної підтримки інновацій, методи та моделі їх державного регулювання;
- стратегії виходу підприємств кризового стану на основі впровадження інновацій;
- інструментарій залучення інвестицій інновації та методичні засади оцінювання результативності інвестування;
- імперативи формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей в Україні;
- основні технології охорони прав та економіки інтелектуальної власності, креативні стандарти й об'єкти права інтелектуальної власності в Україні.

уміти:

- обґрунтовувати напрями пріоритетного інноваційного розвитку з урахуванням потреб та особливостей національної економіки;
- збирати і систематизувати маркетингову інформацію для відбору цільових ідей, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару;
- оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрямки його розвитку;
- розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення конкурентоспроможності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання;
- ідентифікувати та оцінювати ризики інноваційної діяльності, а також контролювати їхній рівень засобами ризик-менеджменту;
- економічно обґрунтовувати вибір способу охорони прав інтелектуальної власності підприємства

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність – Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

Загальні компетентності:

- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність працювати в команді.
- Здатність розробляти та управляти проектами.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.
- Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-технічні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.
- Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.
- Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

Міждисциплінарні зв'язки

Дисципліна та її розділи, що передують вивченню дисципліни:

1. Аналіз господарської діяльності.
2. Організація виробництва.
3. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання їх ризиків.

Дисципліна та її розділи, у яких використовують матеріали дисципліни:

1. Економічне управління підприємством.
2. Стратегічне управління підприємством.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Інновації і циклічність економічного розвитку

Інновація як економічна категорія. Інноваційна діяльність. Класифікація інновацій.

Циклічність економічного розвитку. Інтенсивний та екстенсивний тип розвитку. Інноваційний тип розвитку. Економічні кризи. Економічний цикл, аналіз структури економічного циклу. Інноваційний розвиток в роботах У. К. Мітчелла, М. Уган-Барановського, А. Шпітхофа, Г. Касселя, Дж. М. Кейнса, Р. Харрода, Дж. Са, А. Хансена, М. Фрідмена. Цикли Кондратьєва, Кузнеця, Джаглера, Китчина приватні господарські цикли.

Причини переходу господарських систем сучасного типу до інноваційного у розвитку. Показники конкурентоспроможності країн світу, галузей економіки, підприємств.

Тема 2. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування

Показники вимірювання рівня інноваційного розвитку: частота і ефективність впровадження на підприємстві інновацій; потенціал підприємства щодо розробки і впровадження інновацій; готовність персоналу до змін. Інтегральний показник рівня інноваційного розвитку підприємства.

Класифікація чинників формування рівня інноваційного розвитку підприємства. Внутрішні чинники. Зовнішні чинники впливу: фінансово-економічні; науково-технологічні; правові; організаційно-управлінські; соціальні; екологічні; демографічні; інформаційні.

Глобальний інноваційний індекс. Інтелектуальний потенціал.

Тема 3. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку

Підприємства експертизи, патенти, комутанти, віоленти. Венчурні компанії. Бізнес-інкубатори. Типи інноваційних інкубаторів. Трансфер технологій. Центри трансферу технологій.

Організаційні форми інтеграції науки і виробництва: технопарки, технополіси, спеціальні науково-технологічні центри, науково-технічні альянси та ін.

Підходи до організації інноваційних процесів: децентралізація управління інноваціями; інноваційний аутсорсинг; придбання підприємства-інноватора; інтеграція маркетингу в R&D; створення власних венчурних підрозділів для роботи високоризикових проектів.

Тема 4. Інфраструктура ринку інновацій

Інноваційна інфраструктура, мета її створення, структура, класифікація інноваційної інфраструктури. Напрямки ринку інновацій. Функції ринку інновацій.

Інституційні механізми інноваційних процесів. Напрями інституційних механізмів розвитку економіки. Проблеми формування інституційного забезпечення

інноваційної діяльності в Україні. Напрями державного регулювання розвитку інфраструктури інноваційної підприємницької діяльності.

Тема 5. Державна підтримка інноваційного підприємництва

Необхідність державної підтримки інноваційних процесів. Державна інноваційна політика. Типи державної інноваційної політики: політика технологічного поштовху, політика «ринкової орієнтації», політика «соціальної орієнтації», політика, націлена на зміни економічної структури господарського механізму.

Держава як головний суб'єкт підтримки інноваційного підприємництва. Довгострокова інноваційна політика. Поточна інноваційна політика. Методи регулювання інновацій: ринкові, адміністративні методи; фінансові, правові інші. Органи державного регулювання інновацій в Україні. Особливості підтримки інноваційного розвитку в країнах світу.

Тема 6. Маркетинг інновацій

Маркетинг інновацій: суть, завдання. Маркетингова стратегія інноваційних товарів. Рівні маркетингової стратегії інноваційних товарів на підприємстві: корпоративний; бізнес-рівень; рівень товару. Вимоги до процесу формування маркетингових інноваційних стратегій підприємства: забезпечення високого рівня обґрунтованості прогнозів інноваційної діяльності, її результатів та наслідків; рахування чинників ризику; аналіз альтернативних варіантів інноваційних стратегій; оцінювання інноваційного потенціалу підприємства; обґрунтування джерел фінансування інновацій; тісний зв'язок цілей, етапів і термінів реалізації стратегії; передбачення можливої переорієнтації стратегії.

Маркетингові стратегії інноваційних товарів: стратегія лідерства у витратах; стратегія диверсифікації; стратегія ніші.

Тема 7. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємств

Стратегічне планування інноваційної діяльності, його етапи. Види інноваційних стратегій: стратегія наступу, захисна стратегія, імітаційна стратегія, залежна, традиційна стратегія, стратегія «за нагодою» (стратегія ніші).

Шляхи досягнення інноваційних цілей. Обґрунтування стратегії обрання інноваційних проектів. Формування планів і програм інноваційної діяльності.

Інноваційна політика підприємства. Принципи формування інноваційної політики підприємства. Напрямки планування інноваційної діяльності підприємства. Продуктово-тематичне, техніко-економічне, оперативно-календарне планування інноваційної діяльності.

Практичні аспекти формування бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства

Тема 8. Інноваційний потенціал підприємства

Інноваційний потенціал підприємства, підходи до його визначення. Структура ресурсної складової інноваційного потенціалу. Суб'єктивні складові інноваційного потенціалу підприємства: управлінський потенціал, потенціал організаційної

структури управління, маркетинговий, логістичний потенціал та ін. Управлінська структура інноваційного потенціалу підприємства. Інфраструктурний та інформаційний потенціали підприємства.

Оцінка інноваційного потенціалу підприємства. Виробничі показники: рівень використання виробничої потужності, рівень прогресивності застосованих технологій, рівень гнучкості виробництва. Показники оцінки кадрів: рівень кваліфікації персоналу, рівень готовності персоналу до змін на підприємстві, розвиненість системи мотивації персоналу, ступінь творчої ініціативності персоналу. Науково-технічні показники: рівень витрат на наукові розробки в собівартості товарної продукції, рівень витрат на використання науково-технічних досягнень у собівартості товарної продукції, рівень використання розробок, частка персоналу, яка займається науковими розробками у загальній кількості персоналу.

Маркетингові показники: раціональність використання каналів розподілу товарів, гнучкість цінової політики, рівень використання реклами, ефективність системи збуту. Організаційні показники: рівень інноваційної спрямованості організаційної структури, рівень відповідності організаційної культури інноваційному розвитку підприємства, рівень компетенції керівників, розвиненість системи інформаційного забезпечення. Фінансові показники: коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт загальної ліквідності, фінансова стійкість підприємства.

Інтелектуальний потенціал. Людський капітал. Інтелектуальні активи. Об'єкти інтелектуальної власності. Методологічні підходи оцінки інтелектуальних активів: за сумою витрат, понесених на створення або придбання активу, бухгалтерський. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи". Розкриття інформації щодо нематеріальних активів у примітках до фінансових звітів. Методи та порядок проведення оцінки: витратний підхід, метод прямого відтворення.

Механізм формування інноваційного потенціалу підприємства. Склад та структура внутрішньої підсистеми формування інноваційного потенціалу підприємства. Взаємодія підприємства та суб'єктів зовнішнього середовища, які впливають на формування інноваційного потенціалу підприємства.

Тема 9. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку

Технологічні уклади: сутність та особливості становлення. Періодизація технологічних укладів. Технологічна структура економіки.

Структура інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства. Фінансування науки. Кількість винаходів, рівень їх оригінальності і конкурентоспроможності. Інфраструктура по фінансовому забезпеченню інноваційних проектів. Концепції механізму інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку.

Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору економіки. Джерела інвестиційного забезпечення підприємств аграрної сфери. Проблеми інвестиційного забезпечення аграрної сфери.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
1	2	л	п/с	лаб	інд	с.р.	8	л	п/с	лаб	інд	с.р.
Тема 1. Інновації і циклічність економічного розвитку	13	2	2	-	-	9	13	2	2	-	-	9
Тема 2. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування	13	2	2	-	-	9	13	2	2	-	-	9
Тема 3. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	13	2	2	-	-	9	13	2	2	-	-	9
Тема 4. Інфраструктура ринку інновацій	13	2	2	-	-	9	11	-	2	-	-	9
Тема 5. Державна підтримка інноваційного підприємництва	13	2	2	-	-	9	9	-	-	-	-	9
Тема 6. Маркетинг інновацій	13	2	2	-	-	9	9	-	-	-	-	9
Тема 7. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства	14	2	2			10	9					9
Тема 8. Інноваційний потенціал підприємства	14	2	2	-	-	10	9	-	-	-	-	9
Тема 9. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку	14	2	2	-	-	10	9	-	-	-	-	9
Усього годин	120	18	18	-	-	84	120	6	8	-	-	106

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	Інновації і циклічність економічного розвитку	2
2	Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування	2
3	Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	2
4	Державна підтримка інноваційного підприємництва	2
5	Маркетинг інновацій	2
6	Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства	2
7	Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку	2
	Разом	14

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інноваційний потенціал підприємства	2
2	Інфраструктура ринку інновацій	2
	Разом	4

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
—	—	—

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інновації і циклічність економічного розвитку	9
2	Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування	9
3	Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	9
4	Інфраструктура ринку інновацій	9
5	Державна підтримка інноваційного підприємництва	9
6	Маркетинг інновацій	9
7	Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства	10
8	Інноваційний потенціал підприємства	10
9	Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку	10
	Разом	84

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі ІНДЗ) необхідне для систематизації, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни “Інноваційний розвиток підприємства”. ІНДЗ дозволяє здобувачам опанувати необхідними практичними навичками при вирішенні конкретних

практичних завдань, розвитку навичок самостійної роботи й оволодіння методикою ведення наукових досліджень, пов'язаних з темою ІНДЗ.

ІНДЗ здобувачі виконують самостійно протягом вивчення дисципліни "Інноваційний розвиток підприємства" з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Вимоги до оформлення ІНДЗ

ІНДЗ припускає зміст наступних елементів наукового дослідження:

- практична значущість;
- комплексний і системний підходи до вирішення поставленого завдання;
- використання сучасних теоретичних методологій та наукові розробки досліджень за даною темою;
- застосування творчого підходу й відбиття власного бачення вирішення поставленого завдання.

Комплексний і системний підходи використовується для розкриття теми й полягає у тому, що предмет дослідження підлягає багатобічному вивченню: теоретичні положення, практичні рішення й наробітки, аналіз, шляхи поліпшення й умови реалізації. При цьому необхідно дотримувати взаємозв'язку, послідовності й логічності викладу.

Використання сучасних теоретичних методологій і наукові розробки досліджень за даною темою необхідно для проведення аналізу й обґрунтування засобів поліпшення ряду аспектів предмета й об'єкта дослідження. Для цього треба використати сучасні вітчизняні й закордонні результати досліджень.

Тему ІНДЗ здобувач виконує згідно з варіантом за останньою цифрою залікової книжки. Під час вивчення дисципліни "Інноваційний розвиток підприємства" здобувачі виконують одне ІНДЗ.

ІНДЗ повинно містити наступні розділи:

1. Титульний аркуш містить:

- назва вищого навчального закладу;
- назва кафедри;
- назва навчальної дисципліни;
- номер варіанта;
- дату подачі ІНДЗ викладачеві на перевірку – день, місяць, рік;

2. Зміст. Відбиває назву розділів (параграфів і т.п.) письмової роботи, які розкривають зміст ІНДЗ. Всі сторінки нумеруються (праворуч угорі). Винятком є титульний аркуш, тому нумерацію починають із цифри «2».

3. Вступ. Розкриває сутність, стан наукового завдання і її значення роботи. Тут же вказуються мету й завдання дослідження.

4. Основна частина. Розкриває наукове дослідження і відповідає обраній темі, мету й висновкам ІНДЗ.

5. Висновки. У висновках вказують результати, отримані при проведенні дослідження, пропозиції або рекомендації щодо вирішення поставленого завдання відповідно до результатів дослідження.

6. Список літератури. Джерела розміщують за абеткою прізвищ авторів або заголовків. Інтернет джерела з обов'язковою вказівкою, яка інформація утримується на цьому сайті (порталі). Не допускається вказівка пошукових сайтів.

7. Додаток. До додатків можуть входити різноманітні таблиці, ілюстрації, схеми, діаграми та ін. У разі їх наявності оформлення відбувається наступним чином: після списку літератури оформляють окрему сторінку з написом у центрі: „ДОДАТКИ”, номер якої є останнім, котрий ставиться до обсягу ІНДЗ. Нумерацію додатків виконують шляхом використання заголовних букв алфавіту (А, Б, В,...), які розміщують праворуч у верхньої частині аркуша.

8. Вимоги до оформлення. Обсяг роботи 20 друкованих сторінок шрифт Times New Roman, 14, полуторний інтервал; поля: 20мм з усіх сторін.

Перелік основних тем

1. Інновації: суть, класифікація. Життєвий цикл інновацій, його етапи
2. Цикли в економічних теоріях
3. Інноваційні теорії економічного розвитку, їх характеристика
4. Експлеренти, пацієнти, комутанти, віоленти в інноваційному процесі, їх характеристика
5. Венчурні фірми, як суб'єкти інноваційної діяльності
6. Бізнес-інкубатори, як суб'єкти інноваційної діяльності
7. Центри трансферу технологій, як суб'єкти інноваційної діяльності
8. Форми здійснення трансферу технологій, їх характеристика
9. Технопарки, як суб'єкти інноваційної діяльності
10. Технополіси, як суб'єкти інноваційної діяльності
11. Науково-технічні альянси, як форма міжнародної науково-технічної кооперації
12. Форми розробки і реалізації інновацій, їх характеристика
13. Наукові відкриття, винаходи, патенти, їх характеристика
14. Інформаційне суспільство, його ознаки
15. Інноваційна інфраструктура, її структура
16. Інституційні механізми інноваційних процесів, їх характеристика
17. Державна інноваційна політика, її основні положення
18. Інноваційна політика технологічного поштовху, її характеристика
19. Інноваційна політика «ринкової орієнтації», її характеристика
20. Інноваційна політика «соціальної орієнтації», її характеристика
21. Інноваційна політика, націлена на зміни економічної структури господарського механізму, її характеристика
22. Методи активізації інноваційної діяльності, їх характеристика
23. Система державного регулювання інновацій в Україні, характеристика її складових
24. Особливості підтримки інноваційного розвитку в країнах світу
25. Методологічні підходи оцінки інтелектуальних активів, їх характеристика
26. Періодизація технологічних укладів, її характеристика
27. Ризики в інноваційній сфері, їх характеристика
28. Всесвітня організація інтелектуальної власності, її характеристика
29. Національна система охорони інтелектуальної власності

Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота за теоретичною частиною дисципліни проводиться у вигляді:

1. Індивідуальних консультацій – запитання-відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни;
2. Групових консультацій – розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик у виробничу практику.

Індивідуально-консультативна робота за практичною частиною дисципліни проводиться у вигляді:

1. Індивідуальних консультацій – завдань, стосовно яких виникли запитання;
2. Групових консультацій – розгляд практичних ситуацій, рольових ігор, які вимагають колективного обговорення.

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

1. Індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;
2. Підготовка рефератів для виступу на науковому семінарі;
3. Підготовка рефератів для виступу на науковій конференції.

10. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

1). Група методів за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації – **словесні** (лекція, семінари, бесіда, розповідь); **наочні** – (ілюстрація, демонстрація, презентація), **практичні** (збір інформації, її економічна обробка, розрахунки, графічно-схематичне зображення інформації).

Лекція - логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності та демонстрацією дослідів. Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять і, водночас, методів навчання.

Семінарські заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких здобувачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінарські заняття можуть проводитися у формі бесіди, рецензування та обговорення рефератів і доповідей, дискусій тощо.

Практичні заняття – форма навчального заняття, на якому викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно до сформульованих завдань.

Індивідуальне заняття – форма навчального заняття, що проводиться з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Консультація – форма навчального заняття, при якій студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування (проводяться протягом семестру – поточні консультації, семестрові та екзаменаційні).

2). Група методів за логікою передачі і сприйняття навчального матеріалу: **індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;**

3). Група методів за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань – **непродуктивні та продуктивні** (дослідницькі, пошукові, частково-пошукові);

4). Група методів за ступенем управління навчальним процесом: навчання під керівництвом викладача, самостійна робота студента з навчальною та науковою літературою, текстами лекцій, підготовка до семінарських і практичних занять, робота з комп'ютером, виконання письмових завдань.

11. Методи контролю

Система оцінювання знань та навичок здобувачів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань здобувачів проводиться у наступних формах:

1. Оцінювання роботи здобувачів у процесі семінарських занять;
2. Оцінювання роботи здобувачів під час проведення практичних занять;
3. Проведення проміжного контролю;
4. Проведення модульного контролю.

Поточне оцінювання знань та умінь здобувачів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи здобувача протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
- проходження проміжного контролю;
- виконання модульного контрольного завдання.

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань винесених на самостійне працювання та розгляд в аудиторії;

- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії;

- вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність жодної чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

При оцінюванні практичних завдань увага приділяється якості, повноті, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена.

Проміжний контроль проводиться один раз за семестр. При проведенні поточного контролю визначається рівень знань здобувачів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах даної навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться в кінці вивчення курсу у вигляді екзамену.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточний контроль та самостійна робота									Підсумковий контроль (екзамен)	сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
6	7	6	7	6	7	6	7	8	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
66 - 74	D	задовільно	
60-65	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--------	---	--	---

При оцінюванні знань і вмінь викладач дотримується таких правил:

“Зараховано” – 60-100 балів – виставляється, якщо здобувач виявив повні знання основного програмного матеріалу в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, у цілому впорався з поставленим завданням, припустився незначних помилок в арифметичних розрахунках, демонстрував здатність упоратися з виконанням завдань, передбачених програмою на рівні репродуктивного ідтворення.

“Не зараховано” – 0-59 балів – виставляється, якщо здобувач виявив серйозні прогалини в знаннях основного матеріалу, зробив принципові помилки, не зміг зв'язати задачу і провести розрахунки тощо.

При визначенні загальної оцінки враховуються результати поточного контролю з лабораторних, практичних, семінарських занять, колоквиумів, які відбулися в період, за який проводиться модульний контроль, а також результати зхисту індивідуальних завдань і звітів з лабораторних (практичних) робіт, ередбачених навчальною програмою з конкретної дисципліни, та самостійної удиторної й позааудиторної роботи студентів з даної дисципліни.

13. Методичне забезпечення

1. Шиян Н.І. Інноваційний розвиток підприємства: навч.посіб. арк.нац.аграр.ун-т ім. В.В.Докучаєва. 2019. 242 с.

2. Шиян Н.І. Інноваційний розвиток підприємства: методичні вказівки до практичних, семінарських занять і самостійної роботи здобувачів другого (агістерського) рівня вищої освіти спеціальностей: 051 «Економіка», 071 «Облік і податкування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». арк.нац.аграр.ун-т ім. В.В.Докучаєва. 2019. 21 с.

3. Шиян Н.І. Інноваційний розвиток підприємства: тестові завдання для дсумкового контролю рівня засвоєння знань для здобувачів другого (агістерського) рівня вищої освіти спеціальностей: 051 «Економіка», 071 «Облік і податкування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». арк.нац.аграр.ун-т ім. В.В.Докучаєва. 2019. 32 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Микитюк П. П., Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердадіна О. Ф. Інноваційний звіт підприємства: навч. посібник. Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. 224

2. Інноваційний розвиток підприємства [текст]: навч.посіб./ Пугач А.М., мчук Н.І., Довгаль О.В., Крючко Л.С., Тягло Н.В. ФОП Швець В.М., 2018. 348с.

3. Інноваційний розвиток підприємства: навч. посібник/ [Федоренко В.Г., гутін Г.В., Воронкова Т.Є., Рижаківа Г.М., Федоренко С.В., Сотнікова О.В., нчук Ю.Б., Федоренко М.С., Воронков І.В.]; за ред. В.Г. Федоренка, Г.В. Лагутіна,

3. Воронкової, Г.М. Рижакіної. Київ: «ДКС центр», 2014. - 354 с.

4. Федулів Лівів Іванівна Інноватійний розвиток підприємства : [підруч. і студ. вищ. навч. закл.] / Л. І. Федулів, Е. М. Забарна, С. В. Філіппів. Одеса, ПУ: Бондаренко М. О., 2016. 700 с.

5. Ватченко О. Б. Інноватійний розвиток підприємства: навч. посібник / О. Б. Ватченко, Б. С. Ватченко, О. Л. Черевко . Дніпро : Акцент ПП, 2017. 404 с.

6. Заблоцький Б.Ф. Економіка й організація інноватійної діяльності: навч. посібник. Львів: Новий світ-2000. 2007. 456 с.

7. Балдина К.П. Инвестиции: системный анализ и управление Москва: Эксмо и К, 2006.

8. Йохна М.В., Стадник В.В. Економіка і організація інноватійної діяльності: навч. посібник. – Київ, Видавничий центр «Академія», 2005.

Додаткова

1. Андрюшкевич О. Модели формирования национальных инновационных систем /О. Андрюшкевич, И. Денисова / 13.09.2013 // Федеральное интернет-издание «Капитал Страны» URL: <http://kapital-rus.ru/articles/article/236495/>.

2. Бодров В. Г. Інноватійно-інвестиційна модель сталого розвитку національної економіки: навч.-метод. матеріали / В. Г. Бодров, В. О. Гусев, В. Ф. Мартиненко. Київ: НАДУ, 2009. 60 с.

3. Бутенко А. І. Інноватійна спроможність суб'єктів підприємницької діяльності: [монографія]. Одеса: Фенікс, 2007. 108 с.

4. Венчурне інвестування / Офіц. сайт ТОВ «Компанія з управління активами Фін Ай Ем КАПІТАЛ». URL: http://www.fimcapital.com.ua/venture_investment/venture_invest.

5. Вітренко-Хрустальова Т. М. Особливості та напрями державного регулювання інноватійного розвитку економіки в різних країнах. *Державне управління*. 2012. № 2. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2012-02/5/01.pdf>.

6. Володін С.А. Модель інноватійного розвитку аграрної науки на прикладі теми НААН України. *Інноватійна економіка*. 2014. № 3 [52]. С. 5 – 24.

7. Завадяк Р.І. Теоретичні основи функціонування та види бізнес-інкубаторів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Сер. «Економіка». 2014. Випуск 2 (43). С. 78 – 81.

8. Заєць О. О. Джерела інформаційного забезпечення інноватійної діяльності підприємства. *Управління розвитком*. 2014. № 2 (165). С. 115 – 188.

9. Чорна М. В., Глухова С.В. Оцінка ефективності інноватійної діяльності підприємств : монографія. Харків : ХДУХТ, 2012. 210с.

10. Шайдюк І.Є., Черкасова Ю.І. Проблеми та перспективи розвитку інноватійної діяльності малих підприємств в Україні. *Бюлетень Міжнародного белівського економічного форуму*. 2010. № 1 (3). Том 2. С. 357 – 362.

11. Щирма В. В. Організація інноватійного забезпечення функціонування сільськогосподарських підприємств. *Економіка та управління АПК* . 2013. Вип. 10. С. 197.

12. Шляхи розвитку української науки // Випуск № 1 (111). Київ, 2015, 147 с.
URL: <http://nbuvipar.gov.ua/images/nauka/2015/nauka01.pdf>.
13. Про інноваційну діяльність: Закон України URL:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
14. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України
URL:<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12>
15. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків:
Закон України. URL.: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/991-14>

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. www.rada.gov.ua
2. Кабінет Міністрів України www.kmu.gov.ua
3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України www.me.gov.ua
4. Міністерство фінансів України <http://minfin.kmu.gov.ua>
5. Міністерство освіти і науки України [www.mon.gov.ua](http://mon.gov.ua)
6. Веб-журнал «Інтелектус» <http://www.patent.net.ua/intellectus/ua.html>
7. Науково-практичний журнал «Інтелектуальна власність»
<http://www.intelvlas.com.ua/>
8. Журнал «Теория. Эксперимент. Технологии». Выходит в печатном и
електронном виде. <http://www.tet.zp.ua/>
9. Международный технический журнал «Мир техники и технологий»
<http://www.mtt.com.ua/>
10. Инновации, управление изменениями в организациях, управление
изменениями <http://www.bizbooks.com.ua/catalog/cat.php3?c=193&lang=1>
11. Державний фонд фундаментальних досліджень: <http://www.dffd.gov.ua/>
12. Генерация идей: http://content.mail.ru/pages/p_27901.html
13. Эксперт Украина: <http://www.expert.ua/>